

Stockholm den 26 mars 2019

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

Ansökan om stämning

Kärande:

Lars Erik Larsson, 520301-0177
Stjärngatan 10 C
451 51 Uddevalla

Ombud:

Juristen Lisa Fahlborg
lisa.fahlborg@centrumforrattvisa.se
Juristen Helena Myrin
helena.myrin@centrumforrattvisa.se

Centrum för rättvisa
Box 2215
103 15 Stockholm

Svarande:

Staten genom Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

Forum:

10 kap. 2 § rättegångsbalken

Saken:

Ränta m.m.

1 YRKANDEN

- 1.1 Lars Erik Larsson yrkar att tingsrätten ska förplikta staten att betala 8 655 kronor, eller det lägre belopp som tingsrätten bedömer skäligt, samt ränta på beloppet enligt 4 och 6 §§ räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämningsansökan till dess att betalning sker.
- 1.2 Lars Erik Larsson yrkar ersättning för sina rättegångskostnader med ett belopp som kommer att anges senare.

2 GRUNDER

- 2.1 Lars Erik Larsson ansökte den 28 juni 2016 om verkställighet av en dom hos Kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten betalade ut medel som inflöt i målet till honom enligt följande:
- a) Ett belopp om 28 336 kronor som inkom den 21 oktober 2016 betalades ut den 2 december 2016 (42 dagar).
 - b) Ett belopp om 99 265 kronor som inkom den 19 september 2016 betalades ut den 7 december 2016 (79 dagar).
 - c) Ett belopp om 735 kronor som inkom den 19 september 2016 betalades ut den 8 december 2016 (80 dagar).
 - d) Ett belopp om 24 400 kronor som inkom den 10 augusti 2016 betalades ut den 10 mars 2017 (212 dagar).
 - e) Ett belopp om 25 000 kronor som inkom den 11 augusti 2016 betalades ut den 10 mars 2017 (211 dagar).
 - f) Två belopp om sammanlagt 40 000 kronor som inkom den 27 september 2016 betalades ut den 10 mars 2017 (164 dagar).

- g) Tre belopp om sammanlagt 75 000 kronor som inkom den 12 oktober 2016 betalades ut den 10 mars 2017 (149 dagar).
- h) Ett belopp om 60 000 kronor som inkom den 26 september 2016 betalades ut den 14 mars 2017 (169 dagar).

2.2 Kronofogdemyndigheten ska i ett utskökningsmål redovisa influtna medel senast inom två veckor från det att medlen har influtit (se 13 kap. 1 § utskökningsbalken och 13 kap. 3 § utskökningsförordningen [1981:981]). Kronofogdemyndigheten har varit i dröjsmål med att betala ut influtna medel till Lars Erik Larsson och han har därför rätt till dröjsmålsränta med stöd av 3 och 6 §§ räntelagen. Den sammanlagda räntan uppgår till det yrkade beloppet och har beräknats enligt följande med formeln: $(-0,005 + 0,08) \times \text{belopp} \times (\text{antal försenade dagar}/365)$:

- a) 28 336 kronor i 27 dagar = 157,21 kronor
- b) 99 265 kronor i 64 dagar = 1 305,4 kronor
- c) 735 kronor i 65 dagar = 9,82 kronor
- d) 24 400 kronor i 197 dagar = 987,7 kronor
- e) 25 000 kronor i 196 dagar = 1 006,85 kronor
- f) 40 000 kronor i 149 dagar = 1 224,66 kronor
- g) 75 000 kronor i 134 dagar = 2 065,07 kronor
- h) 60 000 kronor i 154 dagar = 1 898,63 kronor

2.3 För det fall tingsrätten bedömer att räntelagens bestämmelser inte kan tillämpas anförs följande. Staten har genom fel eller

försummelse vid myndighetsutövning orsakat Lars Erik Larsson ren förmögenhetsskada. Den skadeståndsgrundande handlingen har bestått i att Kronofogdemyndigheten inte har iakttagit den tvåveckorsfrist för utbetalning av ovan angivna belopp som anges i 13 kap. 3 § utsökningsförordningen.

- 2.4 Förmögenhetsskadan består i att Lars Erik Larsson har gått miste om möjligheten att få avkastning på de angivna beloppen under den tid som Kronofogdemyndigheten har varit i dröjsmål med utbetalningarna. Den uteblivna avkastningen kan skäligen uppskattas till ett belopp som motsvarar den dröjsmålsränta som följer av en tillämpning av 3 och 6 §§ räntelagen.

3 BAKGRUND

- 3.1 Lars Erik Larsson är pensionär och bor i en hyresrätt i Uddevalla. Han lever ett enkelt liv och hushållar med sina pengar. Han förvaltar sitt sparkapital genom att placera det i aktiefonder.
- 3.2 Den 28 juni 2016 ansökte Lars Erik Larsson om verkställighet hos Kronofogdemyndigheten av en lagakraftvunnen dom från Södertörns tingsrätt. I domen förpliktades hans före detta maka att betala 520 000 kronor till honom (Södertörns tingsrätts dom den 22 juni 2016 i mål nr T 15453-14, bilaga 1).
- 3.3 Under hösten år 2016 betalade Lars Erik Larssons före detta maka delar av kapitalbeloppet vid olika tidpunkter till Kronofogdemyndigheten, i enlighet med vad som ovan har angetts i stycke 2.1, till dess att skulden var betald.
- 3.4 Kronofogdemyndigheten ska i utsökningsmål redovisa influtna medel så snart som möjligt och senast inom två veckor, om inte

hinder möter eller särskilda skäl föreligger (se 13 kap. 1 § utskökningsbalken [UB] och 13 kap. 3 § utskökningsförordningen [UF]). I Lars Erik Larssons fall har Kronofogdemyndigheten inte redovisat någon inbetalning inom den föreskrivna tvåveckorsfristen. Som framgår av stycke 2.1 ovan redovisade Kronofogdemyndigheten de inbetalda medlen till Lars Erik Larsson som tidigast efter 42 dagar och som senast efter 212 dagar från det att medlen hade inlutit till myndigheten.

- 3.5 Lars Erik Larsson tog under den tid som utskökningsmålet pågick upprepade kontakter med Kronofogdemyndigheten för att få klarhet i varför myndigheten innehöll hans pengar och information om när pengarna skulle komma att betalas ut. Lars Erik Larsson fick inga besked i dessa frågor.
- 3.6 Den 14 mars 2017 gjorde Kronofogdemyndigheten den sista utbetalningen till Lars Erik Larsson.
- 3.7 Den 23 mars 2017 skickade Lars Erik Larsson en begäran om skadestånd jämte ränta enligt räntelagen till Kronofogdemyndigheten. Det begärda skadeståndet avsåg utebliven avkastning till följd av att myndigheten varit i dröjsmål med att betala ut hans pengar i rätt tid.
- 3.8 Den 21 februari 2018 beslutade Kronofogdemyndigheten att överlämna skadestandsärendet jämte yttrande till Justitiekanslern (JK) (se överlämnande och yttrande den 21 februari 2018, dnr 840 7366-17/1151, [bilaga 2](#)). I yttrandet till Justitiekanslern anförde Kronofogdemyndigheten att den främsta orsaken till förseningarna var att avdelningen för medelshantering haft längre handläggningstider än normalt. Kronofogdemyndigheten medgav

vidare att myndigheten i Lars Erik Larssons mål hade varit för långsam med att handlägga in- och utbetalningar avseende bokföring av poster, felsökning av inbetalningsreferenser, uppföljning av inhämtande av kontouppgift samt redovisning av medel. Kronofogdemyndigheten beklagade slutligen att det hade tagit myndigheten nästan ett år att handlägga Lars Erik Larssons begäran om skadestånd.

- 3.9 Justitiekanslern bedömde i beslut den 18 april 2018 att Kronofogdemyndighetens handläggning av Lars Erik Larssons utsökningsmål hade innefattat fel eller försummelse i skadeståndslagens (1972:207) mening. Detta eftersom den tvåveckorsfrist för redovisning av influtna medel som anges i 13 kap. 3 § UF inte hade iakttagits (se JK:s beslut den 18 april 2018, dnr 1664-18-4.3, [bilaga 3](#)). Justitiekanslern avslog Lars Erik Larssons begäran om skadestånd under hänvisning till att han inte hade bevisat att han hade orsakats någon skada till följd av dröjsmålen.

4 TIDIGARE KRITIK MOT KRONOFOGDEMYNDIGHETENS BRISTANDE MEDELSHANTERING

- 4.1 Kronofogdemyndighetens dröjsmål med utbetalning av influtna medel i Lars Erik Larssons utsökningsmål är inte isolerade händelser, utan konsekvenser av de systematiska brister som har präglat myndighetens medelshantering under sju års tid.
- 4.2 Redan år 2011 inkom anmälningar till Justitieombudsmannen (JO) om brister i Kronofogdemyndighetens medelshantering. Anmälningarna handlade framförallt om felaktiga utmätningar,

men också om felaktiga eller långsamma betalningar (se t.ex. JO:s beslut den 10 januari 2012, dnr 4408-2011, bilaga 4).

- 4.3 Bristerna i medelshanteringen har föranlett återkommande och allvarlig kritik från Justitieombudsmannen och Justitiekanslern sedan år 2012. Den 3 mars 2017 riktade Justitiekanslern allvarlig kritik mot Kronofogdemyndighetens medelshantering (se JK:s beslut den 3 mars 2017, dnr 7046-16-40, bilaga 5). I beslutet uttalade Justitiekanslern bl.a. följande.

”Medelshanteringen är en mycket viktig del av Kronofogdemyndighetens verksamhet. Dröjsmål med registrering, bokföring och redovisning av influtna medel kan leda till felaktiga beslut i andra delar av verksamheten och olägenheter för både borgenärer och gäldenärer. Som framgått ovan har Justitiekanslern och JO i flera fall de senaste åren funnit att registrering, bokföring och redovisning av influtna medel dröjt för länge (se, förutom de beslut som nämnts ovan, även Justitiekanslerns beslut den 22 april 2015, dnr 7949-13-42, och den 22 juni 2015, dnr 8645-14-42). Trots detta tycks Kronofogdemyndigheten ännu inte ha kommit till rätta med problemen.”

- 4.4 Den 15 november 2017 fattade Justitieombudsmannen ett gemensamt beslut i 42 ärenden, där Kronofogdemyndigheten fick allvarlig kritik (se JO:s beslut den 15 november 2017, dnr 7750-2016 m.fl., bilaga 6). Av anmälningarna framgår att Kronofogdemyndighetens brister har orsakat stora olägenheter för såväl gäldenärer som borgenärer, bl.a. har enskilda felaktigt tvingats leva under existensminimum och fått problem med att betala sin hyra i tid. I beslutet angav Justitieombudsmannen bl.a. följande.

”Min slutsats av de klagomål som har kommit in till Justitieombudsmannen och myndighetens remissvar är att myndigheten har misslyckats med att uppfylla instruktionens krav på att hanteringen av utmätningar ska utföras på ett rättssäkert,

kostnadseffektivt och enkelt sätt. Orsaken till detta misslyckande är otvetydigt de många, och under flera år återkommande, allvarliga felen och bristerna i myndighetens medelshantering.

Det har varit Kronofogdemyndighetens högsta lednings skyldighet att se till att denna viktiga del av verksamheten, som påverkar så många enskilda människors ekonomiska situation, fungerar. Kronofogdemyndigheten förtjänar allvarlig kritik.”

- 4.5 Kronofogdemyndigheten har i yttrande till Justitieombudsmannen angett att problemen i huvudsak berott på ett nytt datorsystem, bristande kompetens och otillräckliga resurser. Enligt Kronofogdemyndigheten skulle problemen ha varit lösta vid slutet av 2017 (se JO:s beslut i bilaga 6, s. 9 och 14). Av beslut från januari 2019 framgår dock att bristerna i medelshanteringen har kvarstått även i tiden därefter (se JO:s beslut den 24 januari 2019, dnr 3388-2018, bilaga 7, samt besluten som hänvisas till däri).

5 JUSTITIEKANSLERNES BEDÖMNING AV SKADESTÅNDSANSPRÅK MED ANLEDNING AV BRISTER I MEDELSHANTERINGEN

- 5.1 Som framgått ovan har Justitiekanslern i ett skaderegleringsärende funnit att Kronofogdemyndighetens handläggning av Lars Erik Larssons utsökningsmål har innefattat fel eller försummelse i skadeståndslagens mening, men avslagit hans skadeståndsanspråk med hänvisning till att han inte har visat att han har lidit någon ersättningsgill skada.
- 5.2 Av ett annat nyligen avgjort skaderegleringsärende framgår att Justitiekanslern är av uppfattningen att räntelagen inte är tillämplig på fordringar mot Kronofogdemyndigheten, men att ersättning för ränteförlust kan utgå i form av skadestånd motsvarande Riksbankens vid varje tidpunkt gällande reporänta. Justitiekanslern

avslog emellertid skadeståndsanspråket med hänvisning till att reporäntan varit negativ under den aktuella tidsperioden (se JK:s beslut den 25 april 2018, dnr 2392-18-4.3, bilaga 8).

6 DISPOSITION AV DEN RÄTTSLIGA ARGUMENTATIONEN

- 6.1 Lars Erik Larsson begär i målet ersättning av staten för den dröjsmålsränta som han har rätt till på grund av att Kronofogdemyndigheten inte har redovisat hans pengar inom den tvåveckorsfrist som anges i 13 kap. 3 § UF.
- 6.2 Lars Erik Larsson gör i första hand gällande att staten ska förpliktas att betala det begärda beloppet med stöd av en analog tillämpning av bestämmelserna i 3 och 6 §§ räntelagen. För det fall tingsrätten bedömer att räntelagens bestämmelser inte kan tillämpas analogt i det här fallet gör han i andra hand gällande att staten ska betala det begärda beloppet som skadestånd. Den rättsliga argumentationen kommer att disponeras på följande sätt.
- 6.3 Inledningsvis redogörs för frågan om räntelagens tillämplighet och rätten till dröjsmålsränta (avsnitt 7) samt bestämmandet av den dröjsmålsränta som Lars Erik Larsson har rätt till (avsnitt 8).
- 6.4 Därefter redogörs för på vilket sätt Kronofogdemyndighetens handläggning har innefattat fel eller försummelse vid myndighetsutövning (avsnitt 9), och den ersättningsgilla skada som Lars Erik Larsson orsakats samt hans rätt till skadestånd (avsnitt 10).
- 6.5 Slutligen följer en sammanfattning av den rättsliga argumentationen (avsnitt 11).

7 RÄNTELAGENS PRINCIPER FÖR DRÖJSMÅLSRÄNTA ÄR ANALOGT TILLÄMPLIGA OCH LARS ERIK LARSSON HAR RÄTT TILL DRÖJSMÅLSRÄNTA

- 7.1 Kronofogdemyndigheten har varit i dröjsmål med att redovisa influtna medel till Lars Erik Larsson. Hans uppfattning är att räntelagens bestämmelser är analogt tillämpliga på Kronofogdemyndighetens sena utbetalningar och att han har rätt till dröjsmålsränta. Stöd för den uppfattningen finns bl.a. i rättsfallet NJA 2016 s. 1035, som handlade om räntelagens tillämplighet i en situation där Migrationsverket hade varit i dröjsmål med att betala ut lagstadgad ersättning till ett offentligt biträde.
- 7.2 Högsta domstolen uttalade i det rättsfallet bl.a. följande om förutsättningarna för att tillämpa räntelagens bestämmelser på en fordran från ett offentligrättsligt rättsförhållande.

”7. Räntelagen är direkt tillämplig på en penningfordran inom förmögenhetsrättens område (1 §). Men lagstiftningen utesluter inte att de principer om ränta som gäller inom den egentliga förmögenhetsrätten kan komma till användning också vid penningfordringar på andra områden. I motiven framhålls sålunda att räntelagen kan tillämpas analogt t.ex. på en del fordringar av familjerättsligt slag (se prop. 1975:102 s. 96). Ränta enligt lagens principer kan alltså utgå även på en penningfordran som ligger nära förmögenhetsrätten eller när en tillämpning av principerna annars bedöms som rimlig och ändamålsenlig. Också avtalslagen, som formellt sett gäller inom förmögenhetsrättens område, kan tillämpas även på andra rättsområden. Vid bedömningen av räntelagens tillämpningsområde kan därför ledning hämtas från användningen av avtalslagen.

8. Den omständigheten att en fordran kommer från ett offentligrättsligt förhållande hindrar inte att räntelagen kan tillämpas. De offentligrättsliga inslagen bör ges utslag bara i de avseenden där de har betydelse för fordringen (jfr NJA 2008 s. 642). Avgörande är i stället den aktuella fordringens karaktär,

dvs. i vad mån den kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran (jfr i fråga om avkastningsränta NJA 1988 s. 457 och NJA 1997 s. 674). Om en fordran visserligen bygger på en offentligrättslig reglering men utgör ersättning för en utförd prestation, ligger det nära till hands att utgå från räntelagens regler om dröjsmålsränta ifall fordringen inte skulle betalas i tid.”

- 7.3 Högsta domstolen kom sedan fram till att räntelagens bestämmelser om dröjsmålsränta kunde tillämpas analogt på det offentliga biträdets fordran avseende ersättning för sitt uppdrag. Högsta domstolen uttalade följande.

”9. [Det offentliga biträdets] fordran avser ersättning för arbete som han har utfört. Förutsättningarna för uppdraget och ersättningen är i och för sig offentligrättsligt reglerade. När Migrationsverket har fastställt vilken ersättning som ska utgå, föreligger det dock för verket en preciserad betalningsförpliktelse som ska infrias snarast. Det gäller oavsett om beslutet överklagas eller inte. Fordringen på den beslutade ersättningen har därmed en sådan karaktär att räntelagens principer för dröjsmålsränta ska tillämpas.”

- 7.4 Av rättsfallet NJA 2016 s. 1035 kan följande slutsatser dras. Räntelagens bestämmelser om dröjsmålsränta kan tillämpas analogt även på fordringar som kommer från offentligrättsliga rättsförhållanden. Avgörande vid bedömningen är den aktuella fordringens karaktär, dvs. i vad mån den kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran. Vid bedömningen av om en sådan fordran har tillräckliga privaträttsliga inslag kan ledning hämtas från Högsta domstolens praxis som gäller förutsättningar för att tillämpa allmänna kontraktsrättsliga principer på offentliga tjänster (se t.ex. NJA 2008 s. 642 och ”Högskoleavgiften” NJA 2018 s. 266). De offentligrättsliga inslagen bör ges utslag bara i de avseenden där de har betydelse för fordringen.

- 7.5 Lars Erik Larssons uppfattning är att de överväganden som Högsta domstolen redovisade i NJA 2016 s. 1035 innebär att räntelagens bestämmelser om dröjsmålsränta kan tillämpas analogt på hans fordringar på redovisning av de medel som influtit till Kronofogdemyndigheten.
- 7.6 För det första kan det konstateras att Lars Erik Larssons fordringar på redovisning av inlutna medel hos Kronofogdemyndigheten, på motsvarande sätt som för det offentliga biträdet, har uppkommit i ett offentligrättsligt rättsförhållande. Det föreligger inte ett privaträttsligt avtal och Kronofogdemyndigheten har inte avtalsrättsliga förpliktelser gentemot Lars Erik Larsson (jfr Högsta domstolens beslut den 18 mars 2019 i mål nr Ö 5879-18 p. 11). Den omständigheten att en fordran kommer från ett offentligrättsligt rättsförhållande hindrar dock inte att räntelagens bestämmelser om dröjsmålsränta tillämpas analogt.
- 7.7 För det andra kan det konstateras att det inte finns några offentligrättsliga bestämmelser som reglerar frågan om Kronofogdemyndigheten ska betala dröjsmålsränta till borgenären och som skulle kunna hindra en tillämpning av räntelagens bestämmelser (jfr ”Högskoleavgiften” NJA 2018 s. 266 p. 12, i vilket en högskola med stöd av kontraktsrättsliga principer förpliktades att återbetala del av studieavgift till en student på grund av bristande kvalitet i utbildningen, och där Högsta domstolen uttalade att ”[d]e offentligrättsliga reglerna täcker inte alla aspekter av rättsförhållandet och kan inte tolkas motsatsvis på ett sådant sätt att de generellt skulle hindra en tillämpning av allmänna kontraktsrättsliga principer”).

- 7.8 För det tredje kan det konstateras att Lars Erik Larssons krav på redovisning av influtna medel har tydliga privaträttsliga inslag. Rättsförhållandet mellan Kronofogdemyndigheten och Lars Erik Larsson påminner om ett privaträttsligt sysslomannauppdrag. Lars Erik Larsson har gett Kronofogdemyndigheten i uppdrag att driva in en skuld för hans räkning och Kronofogdemyndigheten, som har accepterat uppdraget, är redovisningsskyldig för influtna medel från gäldenären. Lars Erik Larssons fordringar på Kronofogdemyndigheten motsvarar de av gäldenären inbetalda beloppen. För det fall Kronofogdemyndigheten av någon anledning skulle vägra att betala ut influtna medel till Lars Erik Larsson skulle han ytterst kunna väcka talan mot myndigheten i allmän domstol för att få en exekutionstitel. Lars Erik Larssons fordringar på Kronofogdemyndigheten kan alltså jämföras med vanliga förmögenhetsrättsliga fordringar.
- 7.9 För det fjärde kan det konstateras att det finns inslag av ömsesidigt förpliktande avtal mellan Lars Erik Larsson och Kronofogdemyndigheten, även om förhållandet dem emellan inte utgör ett vanligt privaträttsligt avtal. Lars Erik Larsson har gett Kronofogdemyndigheten i uppdrag att för hans räkning driva in en skuld. För att Kronofogdemyndigheten ska utföra uppdraget krävs att en avgift betalas. Den omständigheten att Kronofogdemyndigheten, till skillnad från privata inkassoföretag, har tvångsmedel till sitt förfogande saknar relevans för frågan om påföljd för myndighetens dröjsmål att redovisa för influtna medel. De offentlighetsrättsliga inslagen bör ges utslag bara i de avseenden där de har betydelse för fordringen.

- 7.10 Sammanfattningsvis kan det konstateras att Lars Erik Larssons fordringar på Kronofogdemyndigheten avseende redovisning av influtna medel har legat nära förmögenhetsrätten och varit av sådan karaktär att en tillämpning av räntelagens principer för dröjsmålsränta framstår som rimlig och ändamålsenlig.

8 DRÖJSMÅLSRÄNTAN SKA BESTÄMMAS ENLIGT GRUNDERNA FÖR 3 § RÄNTELAGEN

- 8.1 Lars Erik Larssons uppfattning är att räntelagens bestämmelser om dröjsmålsränta är analogt tillämpliga och att räntan i det här fallet ska bestämmas enligt grunderna för 3 § räntelagen.
- 8.2 Enligt 3 § första stycket räntelagen utgår dröjsmålsränta på fordran från förfallodagen när denna är bestämd i förväg. Av bestämmelsens andra stycke framgår att på fordran som grundar sig på sysslomans eller annans skyldighet att redovisa för medel utgår ränta från dagen för redovisningen eller, om denna inte avges i rätt tid, från den dag redovisning borde skett.
- 8.3 En fordrans förfallodag kan vara bestämd i förväg genom att vara fastställd i lag. Förfallodagen kan då vara fastställd till viss dag i kalendern eller vara satt i relation till uppsägning eller någon annan händelse som väntas inträffa. Lagtextens angivande av att förfallodagen ska vara bestämd ”i förväg” avser klargöra att förfallodagen inte ska anses bestämd när betalning ska ske vid anfordran. (Se prop. 1975:102 s. 117.)
- 8.4 Bestämmelsen i 3 § andra stycket räntelagen innehåller en specialregel som reglerar fall då någon är redovisningsskyldig (se prop. 1975:102 s. 117). Om det i lag är föreskrivet när redovisningsmedel ska betalas ut blir dock första stycket tillämpligt

(se Walin & Herre, Lagen om skuldebrev m.m. [Zeteo, 14 februari 2018], kommentaren till 3 § räntelagen).

- 8.5 Kronofogdemyndigheten ska i ett utskökningsmål redovisa influtna medel inom två veckor från det att medlen influtit, om inte hinder möter eller särskilda skäl föreligger (se 13 kap. 3 § UF). Det finns i Lars Erik Larssons fall inga omständigheter som kan rättfärdiga avsteg från den huvudregeln. Kronofogdemyndigheten skulle alltså ha redovisat de influtna medlen till Lars Erik Larsson senast två veckor efter att de influtit till myndigheten.
- 8.6 Det nu sagda innebär att ränta enligt 6 § räntelagen ska beräknas på respektive fordran på redovisning från och med den femtonde dagen från det att inbetalningen skedde till Kronofogdemyndigheten och till dess att utbetalning skedde till Lars Erik Larsson.
- 8.7 Med dessa utgångspunkter för räntans beräkning ska Lars Erik Larsson tillerkännas ränta med 8 655 kronor (se beräkning i stycke 2.2 ovan).

9 KRONOFOGDEMYNDIGHETENS HANDLÄGGNING HAR INNEFATTAT FEL ELLER FÖRSUMMELSE VID MYNDIGHETSUTÖVNING

- 9.1 För det fall tingsrätten bedömer att räntelagens bestämmelser inte kan tillämpas analogt i det här fallet gör Lars Erik Larsson gällande att staten ska betala det begärda beloppet som skadestånd (jfr Högsta domstolens beslut den 18 mars 2019 i mål nr Ö 5879-18 p. 12). Kronofogdemyndighetens handläggning av hans utskökningsmål har under alla förhållanden innefattat fel eller försummelse vid myndighetsutövning.

- 9.2 Staten ska ersätta bl.a. ren förmögenhetsskada som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten svarar (se 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen). Vid prövningen av om en myndighet har agerat felaktigt eller försumligt vid sin myndighetsutövning ska en helhetsbedömning göras. Bedömningen ska främst utgå från vad den skadelidande är berättigad att begära avseende myndighetsutövningen (se t.ex. NJA 2013 s. 842 p. 32 ff.).
- 9.3 Utbetalningarna till Lars Erik Larsson av medel som influtit genom de aktuella inbetalningarna har skett tidigast 42 dagar och senast 212 dagar efter att medlen inkommit till Kronofogdemyndigheten. Tidsfristen om två veckor har alltså överskridits i betydande omfattning (se 13 kap. 3 § UF).
- 9.4 Som framgår av Justitiekanslerns beslut i Lars Erik Larssons skaderegleringsärende har Kronofogdemyndigheten inte haft någon godtagbar förklaring till dröjsmålet (se JK:s beslut i bilaga 3). Som också Justitiekanslern konstaterat har Kronofogdemyndighetens handläggning av Lars Erik Larssons utskningsmål därmed innefattat fel eller försummelse vid myndighetsutövning i den mening som avses i 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen.
- 10 LARS ERIK LARSSON HAR ORSAKATS REN FÖRMÖGENHETSSKADA OCH HAR RÄTT TILL SKADESTÅND**
- 10.1 Kronofogdemyndighetens dröjsmål med utbetalningarna har inneburit att Lars Erik Larsson varit förhindrad att göra sina medel räntebärande genom att placera dem i sina fondkonton.

- 10.2 Lars Erik Larsson har innan, under och efter den tid som Kronofogdemyndigheten innehöll hans pengar placerat sitt kapital i fondkonton (se kundrapporter avseende Lars Erik Larssons aktiefonder, juli 2016–april 2017, bilaga 9).
- 10.3 Om det är fråga om uppskattning av en inträffad skada och full bevisning om skadan inte alls eller endast med svårighet kan föras, får rätten uppskatta skadan till skäligt belopp. Så får också ske om bevisningen kan antas medföra kostnader eller olägenheter som inte står i rimligt förhållande till skadans storlek och det yrkade skadeståndet avser ett mindre belopp (se 35 kap. 5 § rättegångsbalken).
- 10.4 Enligt Justitiekanslerns praxis i skaderegleringsärenden kan skadestånd utgå som kompensation för ränteförluster i fall där det kan visas att en försening av en utbetalning är hänförlig till fel eller försummelse vid handläggningen i aktuellt ärende hos berörd myndighet (se t.ex. JK:s beslut i bilaga 8).
- 10.5 Justitiekanslern har i flera liknande skaderegleringsärenden, utan att begära någon bevisning från den enskilde, bedömt att den skada som orsakats av myndighetens dröjsmål bör motsvara vad sökanden skulle ha fått i ränta om pengarna hade gjorts räntebärande i bank under tiden från den dag då pengarna rätteligen skulle ha betalats ut fram till den dag då de faktiskt betalades ut. Justitiekanslerns uppfattning har i vissa ärenden varit att räntan får anses motsvara Riksbankens vid varje tidpunkt gällande reporänta (se t.ex. Justitiekanslerns beslut den 2 februari 2011, dnr 2483-08-42, bilaga 10, och den 30 juli 2014, dnr 3724-13-40, bilaga 11).

- 10.6 Lars Erik Larsson delar Justitiekanslerns bedömning att det finns förutsättningar för att uppskatta ränteförlusten till ett skäligt belopp, men anser att reporäntan inte utgör en lämplig grund för detta. Reporäntan är Riksbankens styrränta och den ränta som bankerna kan låna eller placera till i Riksbanken. Den används för att påverka förändringar i inflationstakten. Reporäntan reglerar inte förhållanden mellan privatpersoner eller mellan privatpersoner och banker. Det är inte sannolikt att en privatperson som har för avsikt att göra sina medel räntebärande skulle placera dem på ett sådant sätt att den ränta som gäller för dem är noll eller negativ, vilket reporäntan har varit sedan hösten 2014.
- 10.7 När Lars Erik Larsson fick sina pengar placerade han dem i aktiefonden Skagen Global A. Den avkastning som Lars Erik Larsson hade fått i denna aktiefond, räknad från de datum han skulle fått sina pengar fram till den dag han faktiskt fick pengarna, överstiger dröjsmålsräntan enligt räntelagen (se utdrag avseende avkastning för aktiefonden SKAGEN Global A under aktuella perioder, bilaga 12, och översikt avseende beräkning av Lars Erik Larssons uteblivna avkastning, bilaga 13).
- 10.8 Det är förenat med svårigheter för den enskilde att föra full bevisning om vilken avkastning som han eller hon skulle ha kunnat få på ett belopp som Kronofogdemyndigheten felaktigt har innehållit. Det finns förutsättningar att uppskatta skadan till skäligt belopp med stöd av 35 kap. 5 § rättegångsbalken.
- 10.9 Lars Erik Larssons uppfattning är att ersättningen för ränteförlusten bör uppskattas med beaktande av räntelagens dröjsmålsränta. Genom den standardiserade rätten till dröjsmålsränta kan mer komplicerade bedömningar av vilken skada som en

betalningsberättigad person har orsakats av att inte ha fått sin betalning i tid undvikas (jfr NJA 2016 s. 1035 p. 4).

- 10.10 Sammanfattningsvis har alltså Lars Erik Larsson orsakats ren förmögenhetsskada till följd av Kronofogdemyndighetens fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Skadan bör uppskattas till det begärda beloppet, som motsvarar den ränta som han skulle ha rätt till om räntelagens bestämmelser hade tillämpats på hans fordringar på Kronofogdemyndigheten. Som framgår av den av Lars Erik Larsson åberopade bevisningen avseende avkastningen för hans aktiefond under den i målet relevanta tiden är det begärda beloppet skäligt.

11 SAMMANFATTNING

- 11.1 Kronofogdemyndigheten ska i ett utsökningsmål redovisa influtna medel till borgenären inom två veckor från det att medlen har influtit till myndigheten (se 13 kap. 1 § UB och 13 kap. 3 § UF).
- 11.2 Kronofogdemyndigheten har varit i dröjsmål med att redovisa influtna medel till Lars Erik Larsson.
- 11.3 Lars Erik Larsson har rätt till ersättning för ränteförlusten i första hand genom en analog tillämpning av bestämmelserna om dröjsmålsränta i 3 och 6 §§ räntelagen. Skälen för det är att Lars Erik Larssons penningfordringar på Kronofogdemyndigheten avseende redovisning av influtna medel har legat nära förmögenhetsrätten och varit av en sådan karaktär att en tillämpning av räntelagens principer är att bedöma som rimlig och ändamålsenlig.

- 11.4 Lars Erik Larsson har i vart fall rätt till ersättning för ränteförlusten i form av skadestånd. Kronofogdemyndighetens dröjsmål med utbetalningar till Lars Erik Larsson har inneburit fel eller försummelse vid myndighetsutövning och har orsakat honom skada i form av ränteförlust. Ränteförlusten kan uppskattas till ett skäligt belopp. Vid uppskattningen av förlusten bör ledning hämtas i räntelagens bestämmelser om dröjsmålsränta.
- 11.5 Mot bakgrund av det anförda ska staten förpliktas att betala 8 655 kronor, eller det lägre belopp som tingsrätten bedömer skäligt, samt ränta på beloppet till Lars Erik Larsson.

12 PRELIMINÄR BEVISUPPGIFT

- 12.1 Utdrag från hemsidan www.skagenfonder.se av vilka avkastningen för aktiefonden SKAGEN Global A under de perioder som Lars Erik Larsson hade kunnat placera sitt kapital framgår (se utdrag avseende avkastning för aktiefonden SKAGEN Global A i bilaga 12), samt översikt avseende beräkningen av det belopp Lars Erik Larsson hade kunnat få i avkastning (se bilaga 13), till styrkande av skadan.
- 12.2 Partsförhör under sanningsförsäkran med Lars Erik Larsson. Han ska höras om sina kontakter med Kronofogdemyndigheten, sina levnadsförhållanden, hur han normalt förvaltar sina pengar samt hur Kronofogdemyndighetens dröjsmål har påverkat hans möjligheter att förvalta sina pengar.

Förhöret åberopas till styrkande av

att Lars Erik Larsson vid kontakt med Kronofogdemyndigheten inte kunnat få svar på varför Kronofogdemyndigheten innehöll hans pengar eller när han skulle få dem,

att Lars Erik Larsson placerar sina pengar i fondkonton för att uppnå största möjliga avkastning, samt

att Lars Erik Larsson till följd av Kronofogdemyndighetens dröjsmål varit förhindrad att placera sina pengar i sina fondkonton och att detta haft en negativ påverkan på hans möjligheter att få avkastning på sina pengar.

Som ovan,

Lisa Fahlborg

Helena Myrin

Förteckning över bilagor

1. Södertörns tingsrätts dom den 22 juni 2016 i mål nr T 15453-14
2. Kronofogdemyndighetens överlämnande och yttrande till Justitiekanslern den 21 februari 2018, dnr 840 7366-17/1151
3. Justitiekanslerns beslut den 18 april 2018, dnr 1664-18-4.3
4. Justitieombudsmannens beslut den 10 januari 2012, dnr 4408-2011
5. Justitiekanslerns beslut den 3 mars 2017, dnr 7046-16-40
6. Justitieombudsmannens beslut den 15 november 2017, dnr 7750-2016 m.fl.
7. Justitieombudsmannens beslut den 24 januari 2019, dnr 3388-2018
8. Justitiekanslerns beslut den 25 april 2018, dnr 2392-18-4.3
9. Månatliga kundrapporter från juli 2016–april 2017 avseende Lars Erik Larssons aktiefonder
10. Justitiekanslerns beslut den 2 februari 2011, dnr 2483-08-42
11. Justitiekanslerns beslut den 30 juli 2014, dnr 3724-13-40
12. Utdrag avseende avkastningen för aktiefonden SKAGEN Global A under de perioder som Lars Erik Larsson hade kunnat placera sitt kapital i aktiefonden
13. Översikt avseende beräkningen av det belopp Lars Erik Larsson hade kunnat få i avkastning i aktiefonden SKAGEN Global A